Nasionale Landbou Jeugskou

Vleisbok Handleiding

2024

INDEKS

1. **VLEISBOKRASSTANDAARDE**

    1.1 Bouvorm
    1.2 Grootte

2. **BEMARKING EN WAARDE VAN DIE VLEISBOK**

    2.1 Algemeen
    2.2 Produkte van die Vleisbok
    2.3 Karakter eienskappe
    2.4 Veldbenutting
    2.5 Bome en struike wat deur bokke genut word
    2.6 Vrugbaarheid & Lampersentasie
    2.7 Groeisnelheid
    2.8 Vleisproduksie
    2.9 Potensiaal

3. **DELE VAN 'N VLEISBOKRAM**

4. **SIEKTES BY BOKKE**

5. **INWENDIGE PARASIETE**

6. **UITWENDIGE PARASIETE**

7. **VOORBEREIDING VOOR SKOU**

    7.1 Voeding
    7.2 Voorbereiding van die dier

8. **RIGLYNE VIR WAS**

9. **RIGLYNE VIR VOORBEREIDING**

10. **RIGLYNE VIR SKOUMAN**

11. **RIGLYNE VIR GROEPSKOU**

1. VLEISBOK RASSTANDAARDE

1.1 BOUVORM

<u>Kop</u>

‘n Sterk kop. Groot oë met sagte uitdrukking (nie wild nie). Sterk, effens geboë neus, wye neusgate, sterk, goedgevormde bek met kake wat goed sluit. Voorkop prominent gebuig, aaneensluitend met buiging van die neus. Horings sterk, van middelmatige lengte, redelik wyd geplaas, met geleidelike buiging na agter. Ore: mooi breë, gladde ore van middelmatige lengte, wat langs die kop afhang.

<u>Nek en Voorkwart</u>

Die nek moet matig in lengte en in verhouding met die lyf wees, vol en goed gevlees en goed aansluit by die voorlyf. Die skouer moet **stewig** gesluit, goed gevlees en breed wees. Die borsbeen moet breed wees, met 'n diep prominente en breë borsstuk. Die blad moet in verhouding goed gevlees wees en goed aansluit by die skof. Die skof moet so breed en vol wees as moontlik (nie skerp nie). Voorbene moet van middelmatige lengte wees, en in verhouding met diepte van lyf. Bene moet sterk en goed geplaas wees met sterk kootgewrigte, reggevormde hoewe, so donker as moontlik.

<u>Middelstuk</u>

'n Lang, diep en breë romp is ideaal. Die ribbes moet goed gewelf, goed gevlees, en die lende goed gevul wees. Die bok moet 'n sterk, breë en redelike reguit rug hê, en nie geknyp wees agter die blaaie nie.

<u>Agterlyf</u>

Die kruis moet breed en lank wees en nie te veel hang nie. Goed gevleesde boude wat nie plat is nie, en dye wat breed en vol vleis is, is ideaal. Die stert moet reguit uit die stertwortel uitgroei.

<u>Bene</u>

Klem moet gelê word op die bene wat sterk (goeie tekstuur) en goed geplaas moet wees. Sterk bene gaan gepaard met gehardheid en goeie konstitusie.

1.2 GROOTTE

‘n Groot swaar bok met maksimum vleisproduksie is die ideaal. ‘n Goeie verhouding tussen lengte van been en diepte van lyf moet op alle ouderdomme gehandhaaf word.

<u>Vel en Bedekking</u>

Kort en gladde haar wat ‘n glans het, word verkies.

<u>Geslagsorgane</u>

<u>Ooie</u>: 'n Goed gevormde uier met matige lang spene, met twee funksionele spene aan elke kant (nie dubbelspeen).

<u>Ramme</u>: Twee matige, groot, goedgevormde en gesonde teelballe in een skrotum. 'n Skrotum, nie meer as 5 cm gesplete, is toelaatbaar.

Kwaliteit

Kwaliteit word aangedui deur die volgende eienskappe:

- 'n Sterk kop.
- Mooi na agter gebuigde ronde horings.
- Los, dik, soepel en geplooide vel (veral ramme).
- Kort, gladde hare met 'n mooi glans.
- 'n Mooi simmetriese bok en genoeg kwaliteit.
- Hiermee saam moet die dier 'n lewenskragtige houding hê.

Algemene voorkoms en tipe

’n Mooi simmetriese bok met ’n sterk, lewenskragtige voorkoms en genoeg kwaliteit.

Kenmerkende prulfoute

- spits bek
- té regop horings
- té dun plat horings
- gevoude (in die lengte gevou) ore
- stywe wegstaande ore
- té lang of kort onderkaak
- té los skouers
- lang, dun bene
- té hol rug
- slap kootgewrigte
- ‘n kruis wat te veel hang of te kort is
- sekel- koei- of hoenderhakke
- X-voorbene
- te klein teelballe
- skrotum meer as 5 cm gesplete by ramme
- kloue wat uit- of indraai
- te lang, growwe haarbedekking
- te veel donsige haarbedekking
- te dik, of kalbasspene of dubbelspeen by ooie

2. BEMARKING EN WAARDE VAN VLEISBOKKE

2.1 ALGEMEEN

Ekonomiese boerdery beteken winsgewendheid m.a.w. hoe hoër wins jy maak uit jou boerdery onderneming hoe meer ekonomies of betalend is dit. Boerdery is vandag ‘n besigheid en dit is rand en sent wat praat. Met die hoë pryse van grond en steeds stygende koste van boerdery uitgawes word die winsgrens kleiner en plaas dit die uitdaging aan die boer om die hoogste moontlike produksie op sy plaas te verseker sonder om sy natuurlike hulpbronne (grond, veld en water) te verswak en terselfdertyd as bewaarder op te tree.
Die boer is dus aangewese om met die dier of gewas te boer wat in sy klimaats- en grondtoestande vir hom die hoogste opbrengs en wins sal verseker.
Dit is hier waar Vleisbokke in die prentjie kom. Vleis en vel is die hoofbron van inkomste.

2.2 PRODUKTE VAN VLEISBOKKE

Die ekonomiese waarde van Vleisbokke word ten eerste bepaal deur sy produkte, nl.sy vleis en sy vel. Die melk speel ‘n ondergeskikte rol.

Vleis

Alle Vleisbokke word hoofsaaklik aangehou vir vleisproduksie en as sulks het dit nog altyd ‘n ekonomiese rol gespeel in die vleishandel. Indien bokke op ‘n vroeë stadium geslag word, is die vleis geurig, sag en uiters aantreklik in teenstelling met dié van ‘n ou bok waarvan die vleis taai en soms ‘n ongewenste geur het. Bokke moet op ‘n jong ouderdom bemark word om die verbruiker van bokvleis aan te moedig en die karkas moet nie meer as 23 kg aan die haak weeg nie. Hoe beter die tipe bok waarmee geboer word, hoe beter die gehalte van die vleis en hoe hoër die uitslag persentasie volgens ouderdom.

Die beste bemarkbare lewendige massa vir jong bokkies is tussen 40 en 50 kg. Bokke word hoofsaaklik direk van die plaas af bemark.

Die vel

Vleisbokke se vel het ‘n hoër leerwaarde in vergelyking met die ander kleinveerasse, sowel as dié van beeste. Die hare wat die vel dra bepaal die gehalte van die vel. Hoe korter die hare hoe hoër is die gehalte van die vel.

Langhaarbokke het ‘n swakker gehalte vel, dus moet ons streef om ‘n bok te teel met kort, gladde haar. Die velle van vleisbokke word vir bo-leer van skoene, handsakke en boekoortreksels gebruik.

2.3 KARAKTER EIENSKAPPE

Daar is egter ook ander besondere karaktereienskappe van Vleisbokke wat bydra tot sy nut en ekonomiese waarde as veedier in die boerderystruktuur in Suid-Afrika.

Gehardheid en aanpasbaarheid

Gewis seker een van die gehardste kleinveerasse op aarde met 'n wye aanpassingsvermoë, derhalwe word dit onder 'n groot verskeidenheid en klimaats- en weidingstoestande aangetref.

Vleisbokke is goeie stappers, het stewige bene en beweeg maklik in ruwe bergagtige dele en deur digte struike. Dit doen dus goed in dorre, droë streke, waar die klimaatstoestande te straf is vir ander soorte kleinveerasse en waar die veesuipings beperk is. Gedurende droogtes kan vleisbokke seker die langste sonder byvoeding of voer klaarkom.

Bokke is ook besonder gehard of bestand teen siektes soos bloutong, geilsiekte en tot ‘n mindere mate bloednier. Sover bekend, kry vleisbokke glad nie bloutong nie. Sy wei gewoontes maak hom ook minder ontvanklik vir besmetting deur inwendige parasiete, omrede bokke verkies om hoog te vreet indien sodanige weiding soos bos en struikveld beskikbaar is. Bokke vreet ook nie laag op die grond vroeg in die oggend, wanneer die veld nat is met dou nie. Hierdie toestande is die gunstigste vir besmetting deur inwendige parasiete, wanneer die parasietlarwes hoog teen die veldbedekking op beweeg in die dou.

Vleisbokke het ook 'n lang lewensduur en kan ‘n ekonomiese produksie handhaaf tot ongeveer die ouderdom van tien jaar of langer.

2.4 VELDBENUTTING

Bokke verkies bome en bosse as basiese dieet, maar sy besondere ekonomiese waarde lê juis daarin dat hy sekere plante wat minder smaaklik is vir ander veerasse, benut. Sodoende handhaaf hulle die balans in die natuurlike plantegroei en sal hierdie onsmaaklike plante nie ten koste van die goeies vermeerder en later oorheers nie. Verskeie voorbeelde hiervan is aan ons bekend dwarsdeur die land, selfs waar bokke Renosterbos gevreet het waar daar erg oorbewei was.

Bosindringing is een van die grootste probleme waarmee die soetgrasveld dele van die Republiek en Namibië te kampe het. Bosindringing is 'n natuurlike proses, maar dit word erg bespoedig deur onoordeelkundige beweidingsmetodes en oorbeweiding.

Die stelling wat so dikwels gemaak word dat bokke die veld verniel is waar in 'n sekere sin, nl. waar die bok geforseer word. Waar die bokke die veld verniel wys die vinger na die boer as 'n swak bestuurder. Die geslagsfisiologie, ekonomie van die Vleisbok as rooivleis produseerder en sy plek in die grasbos gemeenskappe word ondersoek om sy rol en nut as bos- en struikvreter te bepaal en sy weigewoontes te bestudeer.

2.5 BOME EN STRUIKE WAT DEUR BOKKE GENUT WORD

Deurmekaarbos, Taaibos, Blinkblaar Wag-‘n-Bietjie, Vaal Rosyntjiebos, Kuisbessie (Maretla), Karee, Acacia (Soetdoring, Sekelbos en Haak-en-Steek).

2.6 VRUGBAARHEID & LAMPERSENTASIE

Gelukkig het Vleisbokke ‘n vrugbaarheid van oor 90% en kan dit met goeie bestuur (goeie weiding en versorging) feitlik gereeld elke agt maande lam. Die lampersentasie van die bok is gemiddeld 160 tot 200%. Meeste ooie lam tweelinge terwyl een- en drielinge ook voorkom.

2.7 GROEISNELHEID

Groeisnelheid is gekoppel aan voldoende melkproduksie en goeie moedereienskappe by die ooie. Indien die ooie redelik goed geteel is, sal hulle genoeg melk produseer om twee bokkies vinnig te laat groei. Normaalweg het hulle te veel melk in die begin vir die bokkies en moet daar gewaak word teen uieronsteking. Ooie met klein bokkies moet goeie weiding kry om te verseker dat hulle voldoende melk sal hê.

2.8 VLEISPRODUKSIE

Soos reeds genoem, is vleis verskaf deur die bok, die hoofbron van inkomste. Dit is 'n goeie bron van voedsel vir die laer inkomste groepe van die bevolking en 'n gewilde slagding op plase. Bokke bemark op 'n ouderdom van 6 tot 15 maande, se vleis is geurig, sag en uiters aantreklik. In teenstelling is die vleis van 'n ou bok taai en het dit soms 'n geur. Dit moet op ‘n jong ouderdom bemark word om die verbruik van bokvleis aan te moedig en die karkas moet nie meer as 23 kg weeg nie. Hoe beter tipe bok mee geboer word, hoe beter sal die gehalte van die vleis wees en hoe gouer sal hy bemarkbaar wees op 'n vroeë ouderdom.

2.9 POTENSIAAL

Aangesien daar vir vleis ‘n groot toekoms in ons land voorspel word, is dit seker nie nodig om daarop uit te brei nie. Die afset van bokvleis in die toekoms lyk rooskleurig, want die totale swart

bevolking van oor die 30 miljoen is potensiële verbruikers. Die slag van 'n bok om sekere godsdienstige en ander gedenkwaardighede te vier, is deel van hul geloof en tradisie.Onder hierdie kategorie val veral die Swartman en die Indiër, alhoewel die Kleurling op die platteland ook bokvleis verkies.

3. DELE VAN 'N VLEISBOKRAM

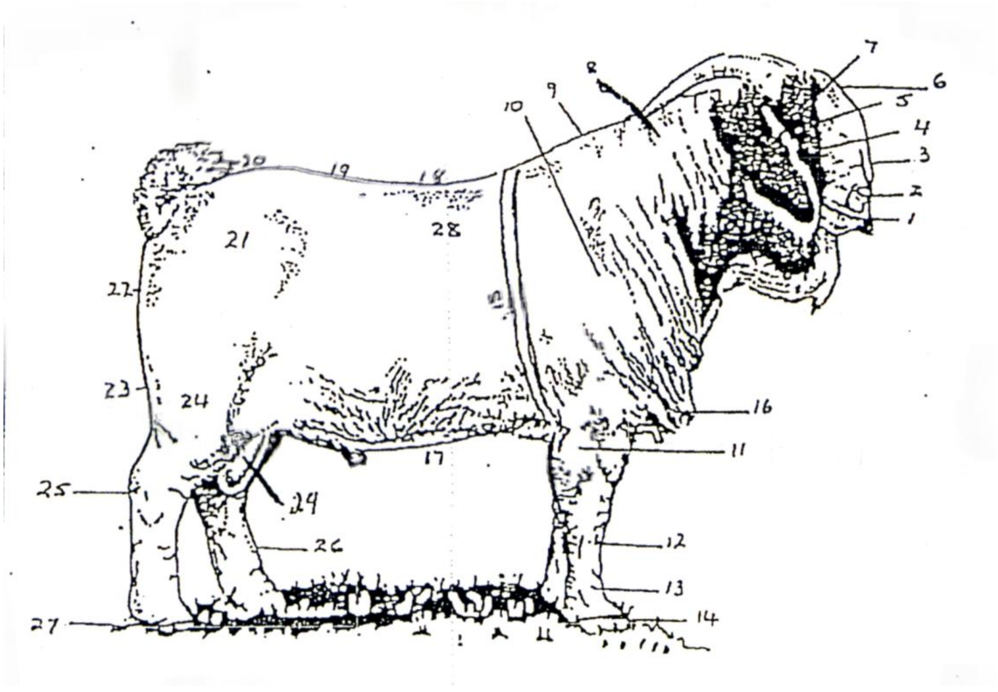

1. Bek	2. Neusgate	3. Neusbeen
4. Wang	5. Oog	6. Voorkop
7. Oor	8. Nek	9. Skouerpunte
10. Skouer	11. Voorarm	12. Knie
13. Pypbeen	14. Kloutjies	15. Hartgordel
16. Bors	17. Pens	18. Rug
19. Lende	20. Kruis	21. Heupbeen
22. Sitbene	23. Binnedy	24. Buitedy
25. Hak	26. Skeen	27. Kootgewrig
28. Ribbes	29. Skrotum	

4. SIEKTES BY BOKKE

Siekte	Simptome	Behandeling
Pasteurella (Longsiekte)	• Koors • Afskeiding deur oë en neus • Hoes • Lusteloosheid • Gejaagte asemhaling	Inenting
Ensoötiese Aborsie	• Lae lampersentasie • Aborsies in die laaste maand van dragtigheid • Swak lammers	• Geen behandeling • Inenting
Coryne bakterium (Aansteeklike swere)	• Vorming van een of meer absesse	• Dreineer absesse • Spuit penisillien
Tetanus (Klem-in-die-kaak)	• Stywe spiere • Kan nie eet of drink nie • Ligsensitief	• Hou dier in stil, donker area • Penisillien • Inenting
Sponssiekte	• Koors • Geen eetlus • Area rondom die wond is geswel, warm en pynlik. • Vrek binne 24 – 36 uur	• Inenting • Karkas van dooie diere moet verbrand word.
Vuilbek	• Letsels op die lippe. Die neus en neusvleuls word ook dikwels aangetas. • Letsels lyk soos kleinerige pokke	• Behandel sere met antibiotiese salf.
Vrotpootjie	• Bok loop kruppel. • Pynlik • Vel tussen die kloutjies is rooi, klam en het ‘n onwelriekende reuk.	• Sonder aangetaste diere af. • Dien antibiotika toe. • Vermy klam, nat plekke.

5. INWENDIGE (INTERNE) PARASIETE

1. Lintwurm
2. Neuswurm
3. Rondewurm
4. Lewerslak

<u>Simptome van infestasie</u>:

- Boepens
- Anemies
- Verloor kondisie
- Diarree

Parasiete kan gedoseer word.

6. UITWENDIGE (EKSTERNE) PARASIETE

1. Bosluise
2. Myte
3. Luise

Dip of opgietmiddels word gebruik.

Ramlammers word op ± 4 weke gekastreer met ‘n burdizzo of rekkies.

7. VOORBEREIDING VOOR SKOU

7.1 VOEDING

'n Dier in 'n swak kondisie is geen advertensie vir die boer nie. Omdat skouvoeding baie duur is en hoë onkostes verbonde is aan 'n skou, moet die boer diere selekteer wat fenotipies korrek is volgens elke ras se rasstandaarde. Die voer en 'n gebalanseerde rantstoen moet vroegtydig voor 'n skou begin word, ±5 maande.

7.2 VOORBEREIDING VAN DIE DIER

Hierdie proses moet op die plaas gedoen word waar die dier aan die omgewing gewoond is. Op 'n skou is daar vreemde geluide, mense en diere wat tesame met die vervoer na die skou spanning (stres) vir die dier veroorsaak. Spaar die dier asseblief verdere spanning, want indien sy dragtig is, kan dit jou dalk ‘n lam kos.

<u>Horings</u>

Moet glad geskuur wees. Meubelolie of roulynolie kan net voor beoordeling aan die horings gesmeer word vir verdere afronding.

<u>Was</u>

Was die dier met 'n seepmengsel wat nie te sterk is nie en die vel kan irriteer nie. Laat die dier in die son afdroog.

NB: Moenie die waslaag diep in die binnekant van die ore afwas nie, dit is ‘n natuurlike beskermingsmiddel.

Hare knip

Knip of skeer die hare op die voorkop by die kroontjie om ‘n geboë of netjiese kopvorm te verseker.

Stert

Sny die hare aan die kant egalig sodat ‘n mooi oop onderstert vertoon word.

Pote

Kloutjies moet netjies geknip word asook die hare op die kroon sodat dit netjies en afgerond vertoon.

Borsel

Borsel jou bokkie gereeld met ‘n gewone skropborsel of poedelborsel.

Ouderdom

Jeugskou word gedoen met bokke 6 maande en ouer.

8. RIGLYNE VIR WAS

Benodigdhede

- Medium skêr
- Klein skêr
- Handdoek
- Waslap
- Sjampoo
- Klein lappie
- Roulynolie
- Skuurpapier
- Halter of nylontou
- Borsel
- Emmer

a) Maak bok stewig vas – redelik kort. Tap emmer vol water.
b) Draai kraan oop. Die water mag nie sterk spuit nie, net matig.
c) Begin bok natmaak agter sy kop, oor sy liggaam en bene.
d) Gooi sjampoo vanaf sy agterkop tot by sy kruis. Onthou, sy gesig en ore mag nie natgemaak of met sjampoo in aanraking kom nie,omdat dit 'n chemise middel is wat sy oë, neus en bek kan brand.
e) Begin nou die bok te was oor sy rug, linkerkant tot by sy stert. Gebruik jou hande deur die sjampoo in te vryf. Was nou aan die regterkant tot voor by sy bors. Was teen die grein van die haar.
f) Die pens word laaste gewas omdat alle vuilheid van bo af afloop. Heel laaste word die bene gewas en die kloutjies deeglik met die borsel geskrop.
g) Neem nou die pyp en spoel die skuim deeglik af. Spuit teen die grein van die haar. Onthou geen skuim mag agterbly nie–veral onder die pens en aan bene.
h) Neem die borsel en borsel die hare gelyk van voor na agter.
i) Droog af met die handdoek.
j) Neem die waslap, maak klam en vee die gesig af, om sy bek, neusgate en oogholtes. Gebruik die waslap om binne die ore uit te vee sonder om die waslagie te beskadig.

.

9. RIGLYNE VIR VOOBEREIDING

Die bok is nou afgedroog.

a) Gebruik die medium skêr en knip die kuif (kop) voor die kop asook by bors onder blaaie en draaihaar (krone) langs pens.
b) Knip die sterthare aan weerskante van die stert ± 1 cm van die vel. Moenie die stert se punt afknip nie.
c) Gebruik die klein skêr om hare om die bek en om die ore, asook binne in ore te knip.
d) Knip hare by horing-basisse.
e) Knip hare om kloutjies, begin linkerkant voor.
f) Vyl horings mooi rond met vyl en skuur af met skuurpapier.
g) Smeer olie aan horings en kloutjies met klein lappie.

h) Borsel met droë borsel hare gelyk van voor na agter.

10. RIGLYNE VIR VERTOONKUNS – SKOUMAN

Die idee is om die dier só te vertoon dat dit op sy beste Iyk soos by 'n gewone skou. AI verskil is dat by die jeugskou word die hanteerder beoordeel, en nie die dier nie. Die diere word min of meer gehanteer soos deur die Telersgenootskap onderskryf word.

Die volgende moet altyd onthou word wanneer jy die ring binnekom:

- Konsentrasie - vergeet van almal buite die ring.
- Oogkontak met beoordelaar.
- Moet nooit tussen die dier en beoordelaar beweeg nie.
- Netheid van jouself en die bok. Klere netjies, waterskoene skoon en die bok mag nie strooi en ander vuilheid aan hom hê nie.

GEEN DEELNEMERS MET HORLOSIES, JUWELE, OORFONE, SELFONE, KOUGOM OF DEELNEMERS MET GRIMERING SAL IN DIE RING OF DIE AREA TOEGELAAT WORD NIE.

a) Kom nou ring binne aan linkerkant van die bok met jou regterhand op linkerhoring en linkerhand onder bok se kakebeen. Moenie aan albei horings trek nie, horing kan afbreek.
b) Beweeg kloksgewys totdat beoordelaar of ringbeampte jou wys om te staan. Bly aan linkerkant en moenie die ring se hoeke sny nie. Gaan staan aan bok se linkerkant met jou skoene effens van mekaar geplaas. Die bok se voorbeen moet in 'n reguit Iyn met jou hemp se knope wees.
c) Wanneer jy gaan staan, maak die bok se bene reg sodat sy voorbene langs mekaar regaf staan en agterbene effens na agter, ‘n entjie van mekaar af. Gebruik jou skoen om agterbene te druk. Tel bok se voorlyf effens op en laat sak stadig - dan sal voorbene reg staan.
d) Wanneer jy tevrede is alles is reg, kyk dan op. Onthou om jou dier mooi te laat staan. Wanneer jy opkyk, beteken dit jy is nou klaar en kan maar beoordeel word.
e) Die beoordelaar gaan nou vra dat die bok se voorkwart weer dwars, agterkwart, weer dwars ens. gedraai word. In alle gevalle moet jy op jou plek bly en nie vorentoe, agtertoe of sywaarts beweeg nie.
f) Reageer flink op die opdragte. Tel stadig by jouself tot by vyf. In hierdie tyd moet die bok se voorbene en agterbene reg staan. Gebruik jou een hand as hefboom om die bok reg te druk. Die ander hand bly aan die bok se horing, of ruil om indien nodig.
g) Die beoordelaar gaan nou vra dat jy jou bok moet vertoon. Los die bok en probeer hom nader na die beoordelaar (± 3 m vanaf die beoordelaar) bring, sonder om hande te klap. Behou oogkontak, en as die beoordelaar na regs of links beweeg, beweeg verder om die bok weg van die beoordelaar. Moenie tussen die beoordelaar en bok beweeg nie. As die beoordelaar staan en die bok staan, gaan staan, hou oogkontak en hande langs sye.
h) Op die bevel “vang maar”, druk die bok in die naaste hoek vas. Vang aan die linker agterbeen met jou regterhand bokant die bok se hakskeen – linker hand, regter been.
i) Beweeg nou weer kloksgewys. Beweeg voor die ander deelnemers verby en gaan staan op jou plek. **LUISTER NA DIE INSTRUKSIES VAN DIE BEOORDELAAR!**
j) Maak die bok se bene reg en kyk op.

k) Die beoordelaar kan nou weer vra om jou bok in verskillende rigtings te draai. Hy gaan verwag dat jy die bewegings vinniger moet doen. Konsentreer hard, want hier gaan jy uitgevang word.
l) Daar kan van jou verwag word om jou dier te ruil met 'n ander deelnemer, veral as jy 'n moeilik hanteerbare bok het.
m) As die beoordelaar jou vra om die bok se bek oop te maak, gebruik jou linkerhand se duim en wysvinger. Draai die bok se kop na die beoordelaar en trek sy bo-en onderlip weg van mekaar.
n) Leer om die verskillende ouderdomme van bokke te ken, want jy gaan gevra word hoe oud die dier is.

11. RIGLYNE VIR VLEISBOK GROEP

a) In groep is daar drie deelnemers. Rangskik julle van groot na klein of andersom. Die persoon in die middel gee die tekens. Verkieslik drie dogters of drie seuns.
b) By groepe gaan dit oor eenvormigheid en goeie samewerking.
c) Klere en skoene moet presies dieselfde lyk. Haal horlosies af en dogters moet eenderse haarrekkies hê. Belde moet dieselfde wees. Steek hemde in by broek.
d) Kom die ring binne met jou regterhand aan die bok se linkerhoring en linkerhand onder die bok se kakebeen.
e) Beweeg kloksgewys as 'n groep en hou die spasies tussenin dieselfde. Behou oogkontak met die beoordelaar.
f) Wanneer julle gaan staan, maak die bok se bene reg. As een van die bokke moeilik hanteer, wag die ander twee van die groep totdat alles onder beheer is.
g) Die middelste persoon gee nou die teken (met 'n klik van die tong) en almal kyk nou gelyk op.
h) Die bevel gaan nou kom dat julle die bokke in verskillende rigtings draai (bv. na voor, dwars, na agter ens.).
i) Doen alles gelyk en flink. Hou heeltyd die spasies tussen julle dop asook die reling agter julle.
j) As julle die bokke vertoon, probeer in dieselfde volgorde bly soos julle gestaan het.
k) Druk die bokke na die beoordelaars en behou oogkontak. Moenie tussen die beoordelaars en die bokke kom nie.
l) Wanneer julle vang, druk die bokke in die naaste hoek vas. Wag tot almal gereed is, vang gelyk en beweeg in volgorde na julle plekke toe.
m) Kry die bokke se bene reg, en kyk gelyk op.
n) Vinniger bewegings, voor, agter en dwars kan nou gevra word.